

Olsztyn, 21 luty 2017 r.

PS-VI.431.16.2016.ICH

Pan
Dariusz Jurkiewicz
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Węgorzewie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.1189.2016 z dnia 5 grudnia 2016 roku /**akta kontroli str. 1**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Izabela Chowańska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Marzena Przybylska – główny specjalista,
3. Agnieszka Pastuła – główny specjalista

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 12 grudnia 2016 roku i zakończono w dniu 13 grudnia 2016 roku.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2016, poz. 575 ze zm.) – zwanej dalej ustawą.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- PCPR / kontrolowana jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie,
- Organizator/organizator rodzinnej pieczy zastępczej – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie,
- Dyrektor / Dyrektor PCPR – co oznacza Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie, pana Dariusza Jurkiewicza,
- Ocena – co oznacza: ocenę okresową sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 129 ustawy,
- Ocena rodziny – co oznacza ocenę rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w rozumieniu art. 132 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2013 roku do dnia jej zakończenia, a fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę

przeprowadzono w obecności pana Dariusza Jurkiewicza – Dyrektora PCPR w Węgorzewie w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji oraz złożone wyjaśnienia i oświadczenia.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami i uchybieniami**.

Ustalenia kontroli:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie Zarządzeniem nr 33/2011 Starosty Węgorzewskiego z dnia 21 listopada 2011 roku w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie węgorzewskim **/akta kontroli str. 2/**.

W okresie poddanym kontroli organizację oraz zasady funkcjonowania jednostki określał Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie, przyjęty Uchwałą nr 97/2012 Zarządu Powiatu w Węgorzewie z dnia 16 kwietnia 2012 **/akta kontroli str. 3-21/**. W związku ze zmianami ustawy oraz zmianą organizacji pracy w jednostce, powyższy dokument w okresie objętym kontrolą był zmieniony i przyjęty uchwałą Nr 26/2015 z dnia 18 maja 2015 roku **/akta kontroli str. 22-39/**.

Ustalono, że w badanym okresie kontrolowaną jednostką kierował pan Dariusz Jurkiewicz, a w Zespole Pieczy Zastępczej zatrudniano: 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (w tym 1 od maja 2015 roku),

- 1 pracownia socjalnego,
- 1 specjalistę pracy socjalnej **/akta kontroli str. 40/**.

Osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora zatrudniane w okresie objętym kontrolą posiadały kwalifikacje, o których mowa w art. 78 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z przedłożoną kontrolującym informacją, na terenie powiatu węgorzewskiego, funkcjonowało łącznie **45 rodzin zastępczych**, z tego:

- 33 rodziny spokrewnione,
- 9 rodzin niezawodowych,
- 3 rodziny zawodowe (w tym 1 pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego),

W rodzinnych formach pieczy zastępczej (w dacie kontroli) umieszczonych było **58 dzieci /akta kontroli str. 41-44/**.

Procedurę dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w okresie podlegającym kontroli regulowały:

- Zarządzenie Nr 6/2014 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie jako Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z siedzibą w Węgorzewie przy ul. Gen. J. Bema 16 a z dnia 17.11.2014 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- Zarządzenie Nr 9/2014 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie z dnia 1.12.2014 r. w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz w sprawie oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka w powiecie węgorzewskim **/akta kontroli str. 45-53/**.

Ww. zarządzenia określały m.in. cele pracy zespołu, częstotliwość jego zwoływania, skład, formę dokumentowania jego prac (formularz oceny sytuacji dziecka). Kontroli poddano sposób dokonywania przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji pięciorga

losowo wybranych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (**akta kontroli str. 54-64**). Szczegółowej analizie poddano terminowość sporządzania ocen z okresu podlegającego kontroli oraz dokumentację sporządzoną na dwóch ostatnich posiedzeniach.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji stwierdzono, że oceny sytuacji dzieci nie zawsze przeprowadzone były zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy, tj. w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia nie rzadziej niż co pół roku. W analizowanych przypadkach stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. J.B. umieszczony w rodzinie zastępczej 29.02.2016 r., Organizator dokonał oceny sytuacji dziecka 16.09.2016 r., a więc po upływie 6 miesięcy od umieszczenia w rodzinie, (kontrolującym przedłożono dodatkowo *Ocenę sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej z dnia 12.04.2016 r. – część wywiadu środowiskowego*),
2. L.T. ocena sporządzona 19.08.2015 r., a następna ocena – 3.03.2016 r. czyli po upływie 6 miesięcy od poprzedniej oceny,
3. M.P. ocena sporządzona 19.12.2014 r., następne: 18.08.2015 r. i 4.03.2016 r. a więc w odstępach dłuższych niż 6 miesięcy (kontrolującym przedłożono dodatkowo *Ocenę sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej z dnia 27.05.2015 r. – część wywiadu środowiskowego*.)

Z wyjaśnień Dyrektora PCPR stanowiących **akta kontroli str. 65-68** wynika, że terminy posiedzeń zespołu dostosowane były głównie do możliwości przyjazdu przedstawicieli Warmińsko - Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego Filia w Elku a opóźnienia spowodowane były koniecznością ujednoczenia terminów sporządzania ocen dla wszystkich dzieci.

Powstała nieprawidłowość skutkować mogła nie podejmowaniem właściwych działań wobec dzieci w odpowiednim czasie.

Na podstawie analizy przedstawionych kontrolującym dokumentów stwierdzono, że w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka uczestniczyli:

- psycholog,
- koordynator (za wyjątkiem jednego posiedzenia) ,
- pracownik socjalny z PCPR,
- przedstawiciel Warmińsko - Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego Filia w Elku (za wyjątkiem jednego posiedzenia, kiedy konsultacje odbyły się drogą e-mailową).

Na posiedzenia zapraszani byli również:

- rodzice niepozbawieni władzy rodzicielskiej,
- rodzice zastępczy,
- asystenci rodzin/pracownicy socjalni /**akta kontroli str. 69/**,
- pedagog.

Stwierdzono jednakże, że w 9 z 10 posiedzeń, nie uczestniczył pedagog. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że:

- PCPR nie zatrudnia pedagoga, i w przypadku małych dzieci nie uczęszczających jeszcze do żadnej placówki oświatowej, nie było możliwości zaproszenia specjalisty z tej instytucji, co miało miejsce w przypadku 2 posiedzeń,
- w jednym posiedzeniu zamiast pedagoga uczestniczył wychowawca z przedszkola,
- w jednym przypadku (dot. J.B) uczestniczyli tylko pracownicy PCPR, ponieważ dzień wcześniej zapadła decyzja sądu o powrocie dziecka do rodziców biologicznych,
- w pozostałych przypadkach wysłano zaproszenie do szkół, ale pedagodzy nie zgłosili się na posiedzenie zespołu.

Kontrolującym przedstawiono zaproszenia na posiedzenia zespołu kierowane do szkół. W związku z tym, że w niektórych z nich nie zapraszano pedagoga lecz wychowawcę /**akta**

kontroli str. 70-71/, w ramach bieżącego instruktażu, wskazano konieczność obligatoryjnego zapraszania na każde posiedzenie pedagoga a następnie innych osób posiadających aktualną wiedzę dotyczącą dziecka np. wychowawcy.

Z informacji uzyskanych od koordynatorów w trakcie kontroli wynika, że do XI 2014 r. sporządzano *Ocenę sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej* – część wywiadu środowiskowego, później oceny dokumentowane były w kartach *Oceny sytuacji dziecka akta kontroli str. 72-77/*, które zawierały informacje dotyczące m.in.:

- aktualnej sytuacji dziecka (informacje o rodzinie biologicznej oraz rodzinie zastępczej dziecka),
- stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- planu pomocy dziecku,
- stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej,
- zaleceń/wskazań do pracy z dzieckiem.

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji stwierdzono że:

- ww. arkusze nie uwzględniają wszystkich obszarów, o których mowa w art. 129 ustawy tj.: monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie oraz informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej,
- w ramach obszaru *stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną* wymienia się jedynie metody stosowane w pracy, dlatego też w ramach bieżącego instruktażu poinformowano koordynatorów oraz Dyrektora PCPR o konieczności dokonywania analizy stosowanych metod i ich skuteczności,
- w obszarze: plan pomocy dziecku stosuje się zapis „nie dotyczy” - w związku z czym w ramach bieżącego instruktażu poinformowano, że należy dokonywać wpisów czy plan pomocy dziecku ulega modyfikacji czy nie oraz podać w jakim zakresie oraz z jakiego powodu.

Ponadto zastrzeżenia kontrolujących budzi sposób sporządzania list obecności osób uczestniczących w ocenie sytuacji dziecka w danym dniu, które zawierają jedynie: datę, pełnioną funkcję (np. pedagog) i podpis często nieczytelny, co uniemożliwia ustalenie czy pełny skład dla danego dziecka został zapewniony. W związku z powyższym w ramach bieżącego instruktażu poinformowano koordynatorów oraz Dyrektora o konieczności sporządzania list obecności w sposób umożliwiający ocenę czy dla danego dziecka skład zespołu został zapewniony.

Stwierdzono, że po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, organizator, zgodnie z art. 131 ust.2 ustawy, przysyłał do właściwego sądu informację sporządzoną na posiedzeniu.

Zgodnie z informacją uzyskaną w trakcie kontroli, dokonując oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej pracownicy rozmawiają z dziećmi, co potwierdza złożone w tej sprawie pisemne oświadczenie Dyrektora PCPR **/akta kontroli str. 78-83/**. Dzieci powyżej 13 roku życia z uregulowaną sytuacją prawną wypowiadają się na piśmie (przedłożono oświadczenia dzieci odnośnie adopcji), młodsze są wysłuchiwane podczas wizyt w środowisku i sporządzana jest z tego informacja pisemna.

Jednakże z uwagi na brak w arkuszach *Ocen sytuacji dzieci* jednoznacznych adnotacji potwierdzającej fakt wysłuchania dziecka i uwzględnienia jego zdania kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu poinformowali koordynatorów oraz Dyrektora PCPR o konieczności regularnego dokonywania stosownych wpisów w dokumentacji w tym zakresie.

Przedmiotem kontroli inspektorów Wydziału Polityki Społecznej był również sposób dokonywania przez Organizatora oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Spośród 45 rodzin zastępczych zespół inspektorów poddał analizie dokumentację 7 losowo wybranych teczek rodzin:

- 1 rodziny zawodowej,
- 3 rodzin niezawodowych,
- 3 rodzin spokrewnionych /**akta kontroli str. 84-129**/.

Stwierdzono, że w czterech badanych przypadkach (państwa: ██████████ ██████████) organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie dokonał pierwszej oceny rodziny w terminie wskazanym w art. 134 ust. 1 ustawy. Ustalono, że pierwszych ocen rodzin organizator dokonał dopiero w 2013 roku. Zapytany o wyjaśnienie przyczyn powstałych nieprawidłowości Dyrektor PCPR w Węgorzewie poinformował, że „w latach 2013-2015 ocena rodzin zastępczych dokonywana była podczas wizyt w środowisku. Z przeprowadzonych wizyt robiona była opinia (pozytywna lub negatywna)”. Z tego samego wyjaśnienia wynika, że „Zmiany w dokonywaniu ocen: sytuacji dziecka i rodziny zastępczej robiono systematycznie z roku na rok w miarę możliwości. W tym czasie Zespół Pieczy Zastępczej pracował w niepełnym składzie ze względu na urlopy macierzyńskie i wychowawcze pracowników. W obecnej postaci ocenę rodzin PCPR prowadzi od 2015 roku”. /**akta kontroli str. 130**/. Analiza badanej dokumentacji wykazała również, że organizator nie zawsze dochowywał terminów wskazanych w art. 134 ust. 2 ustawy, co miało miejsce w przypadku rodziny niezawodowej ██████████ (pierwsza ocena w 2013 roku a kolejna dopiero w roku 2016).

Ustalono, że do 2015 roku ocenę rodziny zastępczej utrwalano w formie opinii, informacji o funkcjonowaniu rodziny czy protokołu z wywiadu środowiskowego. Z analizy ww. dokumentów wynika, iż sytuacja każdej ocenianej rodziny zastępczej weryfikowana była pod względem ekonomicznym, mieszkaniowym, zdrowotnym oraz przygotowania metodycznego do sprawowania funkcji rodziny zastępczej.

Począwszy od 2016 roku obowiązują druki karty oceny rodziny zastępczej, pn. *Ocena rodziny zastępczej* w których Organizator uwzględnia informacje dotyczące:

- warunków mieszkaniowych i materialnych rodziny zastępczej,
- sytuacji zdrowotnej,
- odbytych szkoleń i kwalifikacji zdobytych w ocenianym okresie,
- sytuacji prawnej dzieci umieszczonych w rodzinie,
- oceny metod pracy z dzieckiem stosowanych przez rodzinę,
- oceny zaspakajania przez rodzinę zastępczą indywidualnych potrzeb dziecka, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego,
- oceny rodziny zastępczej,
- zaleceń / wskazań do pracy z rodziną.

Karty podpisywane były przez kierownika działu i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodzinę zastępczą. Analiza teczek rodzin zastępczych nie wykazała, aby któraś z rodzin skorzystała z prawa wniesienia zastrzeżeń, do czego uprawnia zapis art. 134 ust. 2a ustawy. Zgodnie z informacją przedłożoną przez pana Dariusza Jurkiewicza – Dyrektora PCPR

w Węgorzewie, w okresie objętym kontrolą 4 rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu węgorzewskiego zostały ocenione negatywnie /akta kontroli str. 132/, od żadnej negatywnej oceny nie złożono odwołania. Trzy rodziny zostały rozwiązane, wobec jednej trwało postępowanie o jej rozwiązanie.

Ustalono, że na okoliczność dokonywania weryfikacji rodziny pod kątem posiadania predyspozycji do pełnienia swojej funkcji, rodziny zastępcze przedkładają:

- zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu,
- oświadczenie o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 42 ust.1 ustawy - stosowane od 2015r.

Organizator weryfikuje predyspozycje rodziny do pełnienia funkcji rodziny zastępczej także poprzez wystąpienie z zapytaniem o karalność do KRK oraz wizyty w miejscu zamieszkania rodziny.

Stwierdzono, że opinie psychologiczne, potwierdzające posiadanie przez rodzinę predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (wymagane zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy od 19 września 2014 roku co dwa lata) posiadały wszystkie badane rodziny

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

Zalecenia:

1. Oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, dokonywać z udziałem wszystkich osób wymienionych w art. 130 ust.1 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.
2. Przestrzegać ściśle terminów przeprowadzania ocen sytuacji dzieci określonych w art. 131 ust.1 ustawy. Termin realizacji – na bieżąco.
3. Podczas dokonywania oceny sytuacji dziecka, realizować wszystkie cele, o których mowa w art. 129 ustawy. Termin realizacji – na bieżąco.
4. Dokumentować fakt wysłuchania dziecka podczas dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej – zgodnie z art. 4a ustawy. Termin realizacji: na bieżąco.
5. Oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonywać zgodnie z terminami wskazanymi w art. 134 ust 1 i 2 ustawy. Termin realizacji: na bieżąco.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 575 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO MAZURSKIEGO
Joanna Jabłowska-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA

mgr. Alena Kozłowska
Izabela Chowańska

Kierownik Wydziału
Władysław